

Ústavní právo

Ing. Mgr. Tomáš Klusák

Obsah přednášky

- Ústavní právo
- Moc zákonodárná, výkonná a soudní
- NKÚ + ČNB
- LZPS
- Veřejný ochránce práv
- Příklady na závěr

Ústavní právo

- Odvětví veřejného práva, jehož normy upravují nejdůležitější právní vztahy ve státě
- Prameny:
 - Ústava
 - LZPS
 - Ústavní zákony

Ústava ČR (1/1993)

- Základní pramen právního řádu s nejvyšší právní silou, kdy všechny zákony a právní předpisy s ní musí být v souladu
- Preambule, 8 hlav a 113 článků
 - H1: Základní ustanovení
 - H2: Moc zákonodárná
 - H3: Moc výkonná
 - H4: Moc soudní
 - H5: NKÚ
 - H6: ČNB
 - H7: Územní samospráva
 - H8: Přechodná a závěrečná ustanovení

Preambule a základní ustanovení

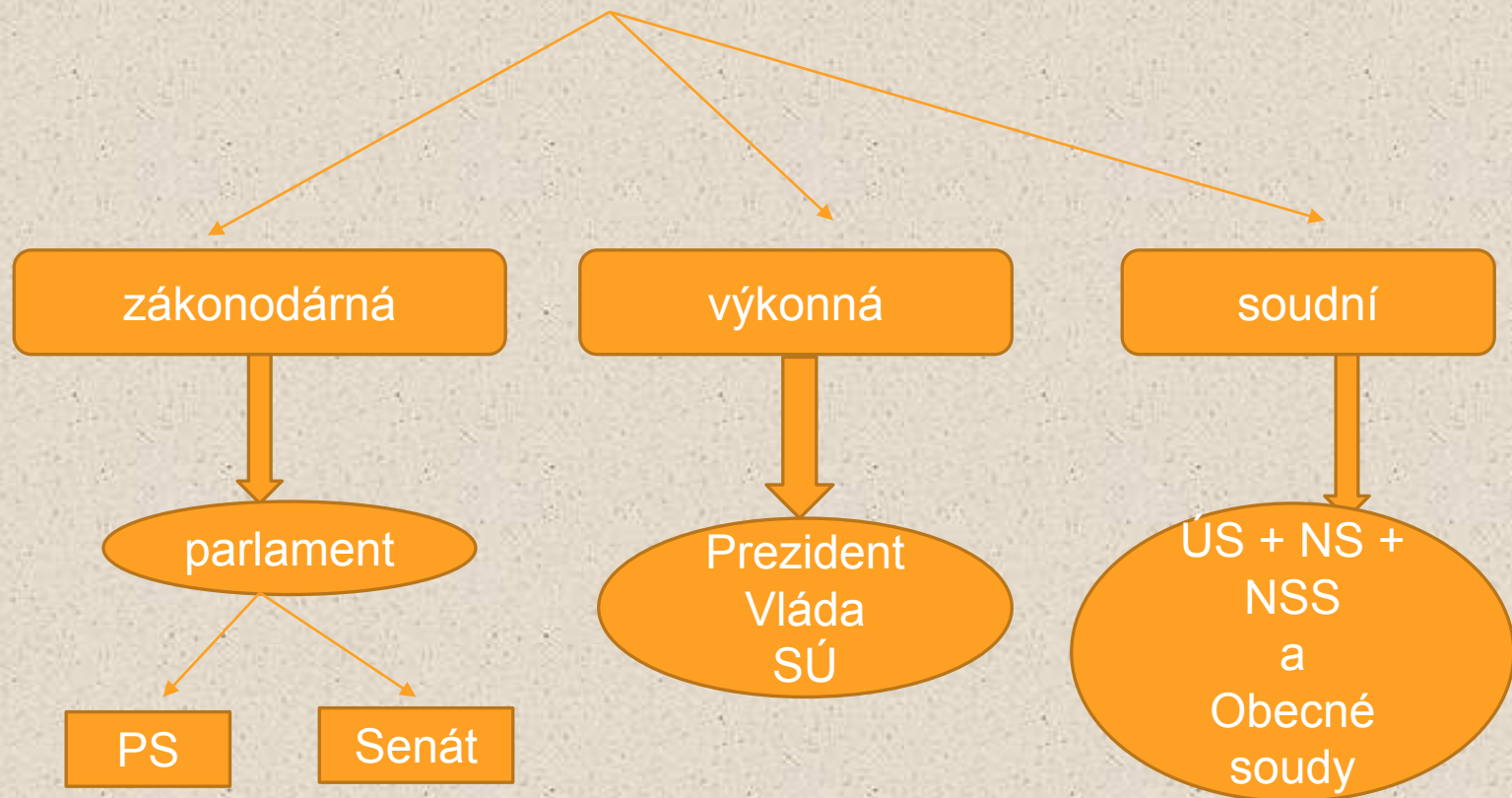
○ Preambule:

- Přihlašuje se k tradici dávné státnosti Koruny české a státnosti československé
- Zdůrazňuje nedotknutelnost lidské důstojnosti a svobody i rovnoprávnosti občanů
- Principy právního státu

○ Základní ustanovení:

- Svrchovaný, jednotný a demokratický právní stát
- Úcta k právům člověka a občana
- Zdrojem státní moci je lid, který ji vykonává prostřednictvím orgánů moci zákonodárné, výkonné a soudní

System dělby moci

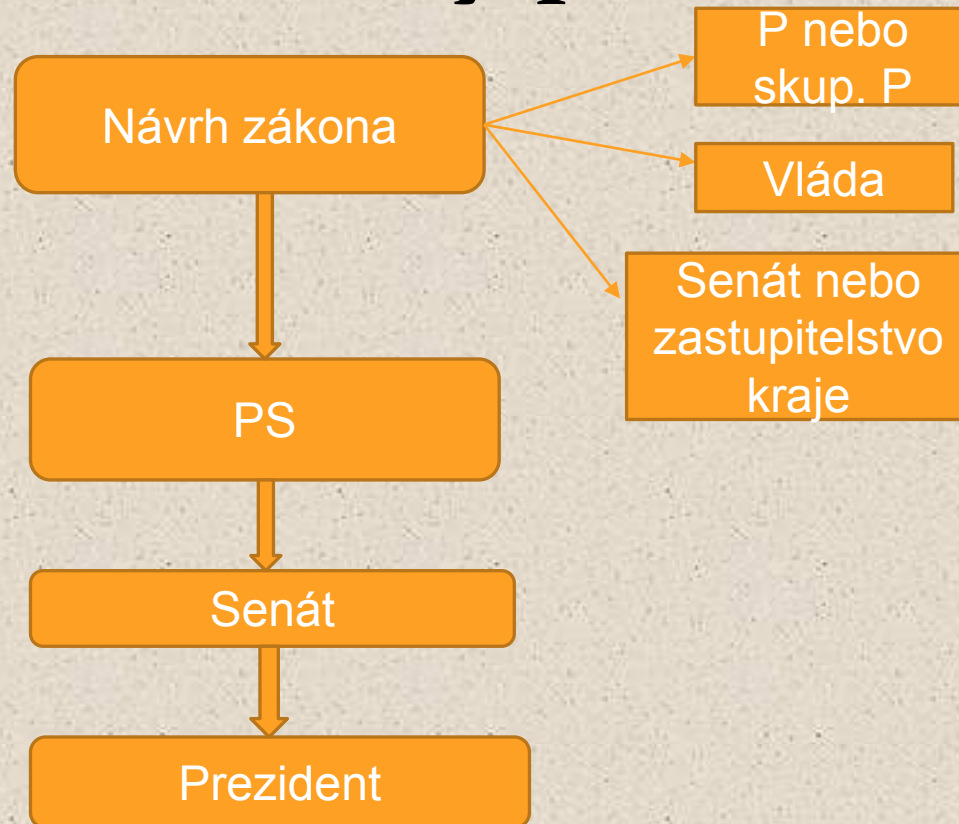
Moc zákonodárná

- Náleží Parlamentu ČR
- PS:
 - 200 poslanců, princip poměrného zastoupení
 - Poslanec (právo volit + 21 let + ČR)
- Senát:
 - 81 senátorů, voleni většinou
 - 6 let (každé 2 roky 1/3 výměna)
 - Senátor (právo volit + 40 let + ČR)

Moc zákonodárná

- Princip poměrného zastoupení
 - Procentní poměr počtu získaných mandátů ve sboru pro volební stranu odpovídá procentnímu poměru počtu hlasů ve volbách
 - Klausule 5 % ve volbách
- Většinový systém
 - 1. kolo (nad 50 % všech)
 - 2. kole (2 kandidáti, vítěz vyhrává)

Zákonodárny proces

Moc výkonná

- Vláda (odpovědna PS)
 - Organizuje a zajišťuje úkoly v oblasti
 - Zahraniční politiky
 - Obrany a bezpečnosti státu
 - Hospodářské, sociální a kulturní výstavby státu
 - Kolektivní orgán (k rozhodnutí nadpol. všech členů vlády)
- Ministerstva zajišťují výkon státní správy na jednotlivých úsecích

Moc výkonná

- Prezident republiky
 - Hlava státu
 - Představitel samostatnosti a svrchovanosti
 - 5 let a max. 2x po sobě
 - Přímá volba
 - 1. kolo (nadpol. většina všech platných hlasů oprávněných voličů)
 - 2. kolo (2 nejúspěšnější kandidáti ---- vítěz)
 - Návrh (petice 50 000 podpisů x 20 P nebo 10 S)

Prezident republiky

- Právomoci samostatné:
 - Jmenuje předsedu vlády a další členy vlády
 - Jmenuje soudce Ústavního soudu
 - Udílí milosti, suspenzivní právo veta, podpis zákonů
 - Jmenuje prezidenta + viceprezidenta NKÚ
 - Jmenuje členy Bankovní rady ČNB
- Právomoci se spolupodpisem člena vlády:
 - Zastupuje stát navenek
 - Sjednává ratifikuje MS
 - Vrchní velitel ozbrojených sil
 - Jmenuje soudce
 - Propůjčuje a uděluje státní vyznamenání

Soudní moc

- Viz minulá přednáška

NKÚ

- Sídlo Praha, v čele prezident NKÚ
- Nezávislý orgán vykonávající kontrolu hospodaření se státním majetkem a státními finančními prostředky, kontrola státního závěrečného účtu, plnění státního rozpočtu
- Účelnost a hospodárnost a soulad s PP při využívání prostředků daňových poplatníků
- Předkládá zprávu PS

ČNB

- Nezávislost (personální, finanční, funkční, institucionální)
- Hlavním úkolem je cenová stabilita
- Určuje měnovou politiku, vydává bankovky a mince, řídí peněžní oběh
- Bankovní rada
 - Guvernér a 2 viceguvernéři
 - 4 členové bankovní rady

6 let

Územní samospráva

- Základní jednotkou je obce
- 14 krajů, kraj lze zřídit jen ústavním zákonem
- Samostatná působnost (samospráva) a přenesená působnost (státní správa)
- Zastupitelstvo, rady, starosta (hejtman)
- Obecně závazné vyhlášky a nařízení

LP

- LP jsou základní a přirozená práva člověka jako lidské bytosti, jež vyjadřují podstatu lidské důstojnosti
- VDLP(1948)
 - ZP pro každého člověka na světě bez ohledu na rasu, barvu pleti, pohlaví, jazyk, náboženství či politický názor

LZPS

- Lidé jsou svobodní a rovní v důstojnosti a právech
- ZPS jsou nezadatelná, nepromlčitelná, a nezrušitelná
- LZPS:
 - Lidská práva a svobody
 - Práva národnostních a etnických menšin
 - Hospodářská, sociální a kulturní práva
 - Právo na soudní a jinou právní ochranu

LZPS

- Základní práva a svobody
 - Právo na život, zákaz nucených prací, právo na soukromí, nedotknutelnost osoby, právo na lidskou důstojnost, osobní čest a dobrou pověst, právo na svobodu myšlení a svědomí či náboženské vyznání
- Politická práva
 - Svoboda projevu, právo na informace, petiční právo, právo se sdružovat, volební právo, právo na odpor, právo na účast na věcech veřejných

LZPS

- Práva národnostních a etnických menšin
 - Rozvoj vlastní kultury
 - Právo rozšiřovat a přijímat informace v mateřském jazyku
 - Právo sdružovat se v národnostních spolcích

LZPS

- Hospodářská, sociální a kulturní práva
 - Právo na práci, právo na svobodnou volbu povolání
 - Právo na stávku
 - Právo na vzdělání
 - Právo na odměnu za práci
 - Právo na příznivé životní podmínky a na informace o stavu životního prostředí

LZPS

- Právo na soudní a jinou právní ochranu
 - Právo na ochranu soudem a nebo jiným orgánem
 - Právo na spravedlivý proces
 - Právo na obhajobu
 - Právo odepřít výpověď
 - Právo na rozhodnutí bez zbytečných průtahů

Veřejný ochránce práv

- Sídlo Brno, od roku 2000
- Volen PS na 6 let
- Prošetřováním stížností občanů na postup, rozhodování nebo nečinnost orgánu veřejné správy
- Působnost
 - Ministerstva, správní úřady, krajské úřady, města a obce, Policie ČR, Armáda ČR, Vězeňská služba ČR...
 - NE Parlament, prezident, vláda, NKÚ, soudy, státní zastupitelství, zpravodajská služba ČR a vyšetřovatel ČR

Příklady

- 1) Prezident vetuje parlamentem přijatý zákon. Kolik poslanců musí hlasovat pro takový zákon, aby byl platně schválen a mohl nabýt účinnosti?
- 2) Poslanec převezme úplatek za zmanipulování budoucí veřejné zakázky.
 - a) může být zadržen?
 - b) lze jej trestně stíhat, i když k tomu PS nedá svůj souhlas?

Otázky???

Děkuji za pozornost

Literatura

- TOMANCOVÁ, SCHELLE K., SCHELLEOVÁ, I., HYNŠT, A., *Základy práva (nejen) pro školy*. Jaroslava Tomancová a kolektiv. 1. vyd. Boskovice: ALBERT, 2007. 360 s. Právo. ISBN 80-73-26-110-3
- Zákon č. 1/1993 Sb. (Ústava ČR)
- Zákon č. 23/ 1991 Sb. (Listina základních práva svobod)